

УДК 330.131.5-026.12+001.895

DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2023-7-4>

Плуталов С.І.

доцент кафедри сценічного мистецтва,
Луганська державна академія культури і мистецтв

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ПОЛЯРНІСТЬ ВПЛИВУ КУЛЬТУРНИХ, КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ

Креативні індустрії мають значний потенціал для досягнення цілей сталого розвитку. Разом з тим розвиток культурних, креативних індустрій несе в собі ризики, включаючи загрози для навколишнього середовища, потенційне посилення соціальної нерівності, що негативно впливає на сталий розвиток територій і як наслідок – на досягнення цілей сталого розвитку. У дослідженні ідентифіковано основні наслідки глобальних тенденцій та викликів, що визначають полярність впливу культурних, креативних індустрій на сталий розвиток територій. Обґрунтовано, що креативні індустрії продовжують надавати стимулюючий вплив на економічний розвиток, сприяють соціальному включенню суспільства, збагачують культурну різноманітність та зміцнюють ментальне здоров'я. Зпрогнозовано вплив розвитку культурних індустрій на ЦУР.

Ключові слова: креативна економіка, креативні індустрії, культурні індустрії, сталий розвиток, розвиток територій.

Plutalov Serhii

Lugansk State Academy of Culture and Arts

GLOBAL TRENDS AND CHALLENGES THAT DETERMINE THE POLARITY OF THE INFLUENCE OF CULTURAL AND CREATIVE INDUSTRIES ON THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TERRITORIES

The article is devoted to the identification of global trends and challenges that determine the polarity of the influence of cultural, creative industries on the sustainable development of territories. Creative industries have significant potential to contribute to the achievement of sustainable development goals. They are an effective tool for achieving progress in such sustainable development goals as poverty eradication, quality education, decent work and economic growth, industrialization, innovation and infrastructure, reducing inequality, sustainable cities and settlements, and partnerships for sustainable development. At the same time, the development of cultural, creative industries carries risks, including threats to the environment, a potential increase in social inequality, which negatively affects the sustainable development of territories and, as a result, the achievement of the goals of sustainable development, such as the elimination of poverty, good health and well-being, gender equality, responsible consumption and production, combating climate change. It has been proven that the complexity of assessing the influence of creative industries on sustainable development is due to the fact that the complex of influences has a multidirectional nature, and the vector of the development of creative industries depends both on global trends and on the active participation of all interested parties in the implementation of efforts aimed at solving the problems of sustainable development. The study identified the main challenges - asymmetric shocks facing the creative industries: the consequences of the pandemic, the war in Ukraine, including the energy crisis, the slowdown in economic growth, increasing inflation, the migration crisis. Manifestations of the consequences of asymmetric shocks in the development of creative industries were considered, which made it possible to predict the impact of the development of cultural industries on the goals of sustainable development, and to determine the directions for maximizing positive and minimizing negative impacts.

Keywords: creative economy, creative industries, cultural industries, sustainable development, territorial development.

Постановка проблеми. Досягнення стійкості є багатогранним і амбітним завданням, що обговорюється в усьому світі як на рівні міжнародних організацій і договорів таких як, ООН «Декларація Ріо про навколишнє середовище та розвиток» (1992), Рамкова конвенція ООН про зміну клімату та досягнення Цілей сталого розвитку (далі ЦУР), ухвалених на період з 2015 до 2030 року, що нараховують 17 Глобальних цілей, яким відповідають 169 завдань, так і рівні окремих держав, секторів та кластерів. Якщо для ресурсоемних індустрій необхідність вирішення різноманітних питань, пов'язаних із забезпеченням їхнього сталого розвитку, досліджується протягом кількох десятиліть, для культурних та креативних індустрій цей період значно коротший, про що відмічається у доповідях та звітах, ЮНЕСКО «Конвенція про охорону та заохочення різноманітності форм культурного

самовираження» (2005) [16], Декларація Ханчжоу: Поставлення культури в центр політики сталого розвитку (2013) [18], ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний сталого розвитку до 2030 року» (2015) [20], «Нова міська програма» (2016) та ін. [21]. Узагальнення існуючого доробку за окресленою проблематикою, свідчить про те, що, досліджень, присвячених перспективам сталого розвитку креативної економіки, все ще недостатньо для ефективного вирішення широкого кола проблем, зорієнтованих на досягнення ЦУР, а асиметричні шоки, що впливають на розвиток світової економіки, та світового порядку в цілому, актуалізують пошук дієвих рішень, спрямованих на вирішення зазначених завдань, що доводить актуальність та своєчасність обраного напрямку дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ключові висновки цієї статті ґрунтуються на огляді дослі-

джень та публікацій вітчизняних та зарубіжних авторів, що складають базис сучасної концепції сталого розвитку, в тому числі і в креативній економіці. Серед робіт вітчизняних авторів варто виділити результати досліджень стійкого розвитку крізь призму цифровізації, таких авторів як Бочко О., Малецька О., Цицька Н., Капраль О. [1, с. 572–580]; Поліщук О., Кулініч Т., Мартинович Н., Попова Ю. [13, с. 69–79]. Проблеми досягнення цілей стійкого розвитку окреслено в роботах Мельникової М., Градобоевої Є., Мірзодасєвої Т., Рагуліної Н. [10, с. 183–204]; Несторенко Т., Несторенко О., Моркунас М., Волков А., Балзентіс Т., Стреймікіене Д., Цай Дж. [12, с. 1–24]. Формування політики сталого регіонального розвитку досліджено у працях Коблянської І., Мішеніна Є., Медвідь В., Майстренко Ю. [7, с. 329–341]. Особливості цифровізації регіональних економічних систем в умовах креативної економіки розкрито у дослідженнях Перепелюкової О. [23, с. 80–90]. Вагомий внесок у науку та практику креативної економіки належить таким зарубіжним авторам як: Фазлагіч Й., Скікевич Р. [4, с. 635–645]; Харпер Дж. [5, с. 107–108]; Кролл Ч., Уорхолд А., Прадхан П. [8]; Моєр Дж., Бол Д. [11, с. 199–210]; Венкатеш Г. [22, с. 140–147]; Інноченті Н., Лаззеретті Л. [6, с. 1152–1173] та ін.

Відаючи належне дослідженням цих та інших вчених, з'ясувалося, що у науковому співтоваристві найчастіше порушення питаньми виступають такі, як економічне зростання, що досягається за допомогою розвитку культурних, креативних індустрій та їх вклад у ВВП, створення робочих місць, стимулювання інновацій. При чому, переважна більшість авторів у своїх працях відображають здебільшого позитивні прояви впливу креативних індустрій на економічну складову сталого розвитку, однак вплив культурних, креативних індустрій на економіку виходить за рамки простого вкладу в зайнятість та виробництва. Креативні сектори економіки в тому числі сприяють технологічному прогресу та довгостроковому розвитку країн.

Формування цілей статті (постановка завдання).

Мета статті полягає у визначенні глобальних тенденцій та викликів, що визначають полярність впливу культурних, креативних індустрій на сталий розвиток територій. Виходячи з мети в статті було поставлено та розв'язано такі завдання: окреслено дискусійні, теоретико-методичні аспекти на перетині тріади складових, таких як: цілі сталого розвитку, креативна економіка та сучасні виклики; визначено наслідки асиметричних шоків, що вплинули на розвиток культурних та креативних індустрій; зпрогнозовано вплив культурних індустрій на ЦУР.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як вже зазначалося, сучасна наука стоїть на початку шляху, що веде до стійкого розвитку майбутніх поколінь, крізь креативність та глобальні виклики. Тому, у науковому суспільстві триває жвава дискусія, як у теоретичному так і прикладному аспектах. Так, зокрема, у роботі Фазлагіча Й., Скікевича Р. досліджуються проблеми стійкості, актуальні насамперед для креативних індустрій, домінуючими з яких автори вважають брак нематеріальних ресурсів, включаючи якість освіти, толерантність та лідерство [4, с. 635–645]. З чим автор цієї статті погоджується, однак цей перелік не є вичерпним та потребує систематизації проблем стійкості.

Харпер Дж. [5, с. 107–108] закликає оцінювати внесок культурних, креативних індустрій у забезпечення стійкості не формально, а з урахуванням постпандемічних реалій, які продемонстрували, що значна частка не лише великих, а й мікро- та малих підприємств сектору зробили внесок у збереження зайнятості, підтримку творчості та інновацій, а також забезпечили низку додаткових ефектів, що сприяли стійкості економічної системи. З чим не можна не погодитися, оскільки, подібні тенденції встановлено і з огляду на українські реалії з якими можна ознайомитися у раніше опублікованих результатах [9].

Кролл К., Уорхолд Э., Прадхан П. розглядають приклади успішного перетворення компромісів на синергію для всіх сімнадцяти ЦУР [8]. Суперечності у процесі виконання ЦУР, а також альтернативні способи їх досягнення, що дозволяють забезпечити позитивну динаміку показників, оцінюють Моєр Дж. і Бол Д. [11, с. 199–210]. Частковий випадок синергії та компромісів для ЦУР 3 з іншими Цілями у сфері сталого розвитку аналізуються Венкатеш Г. [22, с. 140–147]. Таким чином, дослідження залежностей між креативними індустріями та стійкістю було б неповним, якщо не приділяти уваги негативним наслідкам та протиріччям, що виникають у процесі реалізації ЦУР.

Окремі сектори культурних, креативних індустрій в Україні продемонстрували стійкість протягом усього періоду пандемії та під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну, при цьому у дослідженнях відображено переважно негативні тенденції, пов'язані з розвитком індустрії у ці періоди [24], оскільки масштаби втрат у всіх сферах великі, а оцінок поточного стану не достатньо для формування прогнозів за наявного ступеня невизначеності. Представники міністерства культури України, посилаючись на розрахунки Світового банку, вже озвучують суму, необхідну для культурної реконструкції внаслідок воєнних дій на території України 100 млрд дол [19]. У цьому ж матеріалі вказується, що мистецтво та культура допомагають українцям долати кризу.

Ретроспективний аналіз демонструє, що на процеси розвитку культурних, креативних індустрій у європейських країнах значний вплив спричинив досвід, накопичений у Великій Британії, яка сконцентрувала «значний експертний потенціал у цій галузі», стала лідером цих процесів [17]. Цей факт визначив розширення переліку аналізованих країн – країн ЄС, котрим досліджуються залежності між розвитком культурних, креативних індустрій та сталим розвитком – Великобританією. Вражаючи темпи розвитку креативних індустрій у Великій Британії, і навіть відданість сталого розвитку представлені даними Федерації креативних індустрій [3].

Як вже зазначалося, креативні індустрії часто розглядаються як каталізатори економічного зростання та інновацій. Так, у роботі Інноченті Н., Лаззеретті Л. проводиться аналіз того, як культурні, креативні індустрії можуть сприяти зростанню та інноваціям в економіці. Авторами отримані висновки, що підтверджують, що творчі індустрії позитивно впливають на зростання зайнятості в інших галузях, особливо за високого ступеня їх взаємозв'язку з креативними індустріями [6, с. 1152–1173].

Обмеження даних дослідження окремих країн визначає необхідність подальшого вивчення впливу

культурних, креативних індустрій на економічний ріст, розширюючи аналізовану емпіричну базу. У процесі виявлення факторів, що впливають на розвиток культурних, креативних індустрій, представляє інтерес вивчення досвіду, накопиченого в європейських країнах для дослідження можливості його застосування для вирішення подібних завдань на інших територіях, який більш предметно розглянуто в інших публікаціях автора, які спираються на дослідження Колл Мартінес Е., Хокаоглу Д.

Зокрема, зазначеними авторами приділено увагу ролі ринкового потенціалу, місцевим зручностям і агломераційній економіці та констатується, що творчі індустрії переживають стрімке зростання в усьому світі. Креативні сектори є важливим компонентом економіки, заснованої на знаннях, що спирається на інтелектуальний капітал та людські ресурси; їх вплив також проявляється через створення робочих місць, залучення інвестицій та стимулювання інновацій. В рамках проведеного дослідження цікавить викликає думка автора про те, що креативні індустрії можуть відігравати роль у відродженні міст, оживляючи слаборозвинені райони та стимулюючи культурну та творчу діяльність, що є вельми актуальним з огляду на війну та повоєнне відновлення України.

Таким чином, покладаючись на літературний огляд, дійшли висновку, що культурні, креативні індустрії є одними із секторів світової економіки, які ростуть швидкими темпами. Це зростання стимулює збільшення доходів, робочих місць та експортних надходжень. Крім економічних вигід, ці індустрії також сприяють сталому розвитку та реалізації Порядку денного Організації Об'єднаних Націй на період до 2030 року, особливо у містах. Хоча вчені визнають важ-

ливість креативності та творчості у сприянні інклюзивному соціальному прогресу, розширення можливостей людей взяти під контроль свій економічний, соціальний та особистий розвиток та стимулювання інновацій для сталого зростання, існує недостатньо емпіричних даних, що підтверджують ці твердження. Виходячи зі сказаного автором, на основі доступних даних, був проведений аналіз, що дозволяє оцінити зв'язок між показниками, які відображають динаміку розвитку в культурних, креативних індустріях та показниками, що відображають прогрес у сфері сталого розвитку, результати якого фрагментарно представлені в цій статті.

Варто зауважити, що до глобальних тенденцій, які стали наслідками асиметричних шоків і вплив яких не завжди можна точно оцінити, автор відносить пандемію COVID-19 і війну в Україні, включаючи глобальну енергетичну кризу, уповільнення економічного зростання світової економіки, інфляцію, безпрецедентну кількість біженців.

Наслідки глобальних викликів, з якими зіткнулися креативні індустрії в результаті асиметричних шоків, зведено у (табл. 1). Попри труднощі, креативні сектори продовжують грати значної ролі у соціально-економічному зростанні, оскільки вони стимулюють економічний розвиток, сприяють соціальному включенню, збагачують культурну різноманітність та зміцнюють ментальне здоров'я людей.

Перелічені у таблиці 1 наслідки асиметричних шоків, сприяли визначенню полярності впливу культурних та креативних індустрій на сталий розвиток територій, що дозволяє конкретно оцінити, як культура та креативні індустрії можуть сприяти досягненню цілей сталого розвитку ООН. З огляду на що у (табл. 2)

Таблиця 1

Наслідки асиметричних шоків, які вплинули на розвиток культурних та креативних індустрій

Наслідки асиметричних шоків	Прояви наслідків асиметричних шоків у розвитку креативних індустрій
Скорочення доходів	Організації у сфері культури та креативних індустрій зіткнулися з різким скороченням доходів через закриття музеїв, театрів, концертних залів та інших культурних установ, скасування масових заходів. У постпандемічний період поступове відновлення доходів супроводжувалося ініціативами на підтримку України в цілому, і, в тому числі, територій, організацій, груп осіб та публічних діячів, що постраждали від військових дій
Цифрова трансформація	Пандемія стимулювала цифрову трансформацію у креативних індустріях. Онлайн-платформи для перегляду фільмів, віртуальні виставки, вебіари, онлайн-концерти та інші форми дистанційної вистави культури стали більш поширеними. Тенденція посилилася після повномасштабного вторгнення Росії в Україну, оскільки виник інтерес до отримання доступної інформації про українську культуру, а також актуалізувалися майданчики та платформи, що дозволяють біженцям адаптуватися в країнах, що приймають.
Збільшення значущості креативних індустрій	В умовах обмежень на переміщення та соціальні взаємодії, креативні індустрії стали ще важливішими для забезпечення культурних та розважальних потреб людей, підтримки соціального балансу та сприяння психічному здоров'ю. У цьому контексті контент продовжив виконувати зазначені функції, що особливо затребуване дітьми та іншими вразливими групами, які опинилися у статусі біженців чи ВПО
Загроза для збереження культурної спадщини	Багато культурних установ зазнають серйозних фінансових труднощів, що ставить під загрозу збереження історичних і культурних цінностей.
Необхідність нових моделей фінансування та підтримки	Поточна ситуація наголошує на необхідності нових моделей фінансування та підтримки креативних індустрій, які можуть забезпечити їх стійкий розвиток в умовах кризи та після її закінчення.
Вплив на трудову зайнятість	Багато працівників у креативних галузях втратили роботу або зіштовхнулися зі скороченням робочого часу та доходів. Одночасно значна кількість біженців має необхідні навички та бажання працевлаштуватися, що посилює конкуренцію на ринку праці. Це вимагає від урядів та інших стейкхолдерів вжити заходів щодо підтримки зайнятості та створення нових робочих місць

Джерело: складено автором на засадах узагальнення [3–14]

Таблиця 2

Прогнозований вплив розвитку культурних індустрій на ЦУР

Прямий та непрямий позитивний вплив	Потенційний негативний вплив
1	2
<i>ЦУР 1: Ліквідація бідності</i>	
- створення робочих місць; - підвищення рівня доходів та підвищення рівня життя; - підтримка сталого економічного зростання.	- ненадійність зайнятості (неформальна, попунктна зайнятість, коли працівники, не мають доступу до соціального захисту та гарантій зайнятості) сприяє бідності та вразливості працівників.
<i>ЦУР 3: Добре здоров'я та благополуччя</i>	
- підвищення соціальної згуртованості; - підтримка психічного та психологічного здоров'я та благополуччя; - надання можливостей для самовираження та самореалізації; - підтримка фізичного здоров'я.	- небезпека професійного впливу хімікатів на працівників (включаючи хімікати, розчинники та пил); - залежність та проблеми використання цифрових пристроїв та контенту, що може мати негативні наслідки для психічного та фізичного здоров'я як наслідок зростання індустрії ігор та розваг; - стрес як наслідок неофіційної чи тимчасової зайнятості, нестабільних доходів, високих вимог до креативності.
<i>ЦУР 4: Якісна освіта</i>	
- розвиток навичок креативності та критичного мислення; - популяризація освіти у сфері культури та творчості; - підтримка та збагачення освіти за рахунок розвитку творчих навичок та практико орієнтованого навчання; - розвиток альтернативних методів навчання.	- недостатня доступність та нерівність в освіті, коли доступ до освітніх можливостей обмежений для певних груп.
<i>ЦУР 5: Гендерна рівність</i>	
- різноманітність можливостей для самовираження, навчання та працевлаштування жінок та дівчат; - боротьба з гендерними нормами та стереотипами через художній вираз.	- підтримка та посилення гендерних стереотипів, особливо через медіа та рекламу; - дискримінація, нерівний доступ до керівних позицій або нерівна оплата праці.
<i>ЦУР 8: Гідна робота та економічне зростання</i>	
- сприяння економічному зростанню за рахунок вкладу у ВВП; - створення робочих місць, особливо для молоді та жінок, можливості для самозайнятості та підприємництва; - сприяння розвитку навичок та здібностей, які важливі для економіки XXI століття, включаючи креативність, інновації, критичне мислення та міжкультурне розуміння.	- ненадійність зайнятості, що створює невизначеність та вразливість для працівників; - посилення економічної нерівності, коли вигоди нерівномірно розподіляються між різними групами та регіонами; - експлуатація та недооцінка, включаючи низьку оплату праці, тривалий робочий день та недооцінку креативної праці.
<i>ЦУР 9: Індустріалізація, інновації та інфраструктура</i>	
- підтримка інновацій шляхом створення нових продуктів, послуг та бізнес-моделей; - внесок у розвиток стійких промислових секторів, пропонуючи нові ідеї та підходи до виробництва, розподілу та споживання товарів та послуг; - розвиток інфраструктури, наприклад, через архітектурний дизайн, містобудування та розвиток цифрових технологій.	- посилення цифрового розриву з тими, хто не має доступу до нових технологій або не має навичок для їх використання; - збільшення екологічного впливу, у тому числі через збільшення споживання енергії та матеріалів; - привілейовування певних секторів за рахунок інших, що може посилювати нерівність та соціальні відмінності.
<i>ЦУР 10: Зменшення нерівності</i>	
- зниження нерівності через доступність, наприклад, доступ до інформації, освіти та можливостей для самовираження; - стимулювання економічного зростання в маргіналізованих спільнотах, створюючи робочі місця та можливості для підприємництва; - соціальна інтеграція; - збереження культурної різноманітності.	- посилення цифрового розриву, якщо доступ до цифрових технологій, інтернету або освіти в галузі ІКТ обмежений; - ризик джентрифікації та виключення, піднімаючи вартість життя у певних районах та витісняючи менш забезпечені групи.
<i>ЦУР 11: Стійкі міста та населені пункти</i>	
- підтримка відродження міст, збереження культурної спадщини; - зміцнення соціальної згуртованості та покращення якості життя в міських районах; - покращення якості міського середовища.	- джентрифікація, переміщення вразливих угруповань; - перетікання ресурсів.
<i>ЦУР 12: Відповідальне споживання та виробництво</i>	
- підвищення поінформованості про екологічні та соціальні проблеми; - розробка стійких продуктів та послуг.	- використання значних обсягів ресурсів та створення відходів; - нестійкі моделі споживання, які ведуть до надмірного споживання та збільшення відходів; - надмірна комерціалізація культурних продуктів.

Продовження Таблиці 2

1	2
<i>ЦУР 13: Боротьба зі зміною клімату</i>	
- підвищення поінформованості про довкілля; - заохочення стійких практик, захисту кліматичної політики та підтримка низьковуглецевої економіки; - просування принципів економіки замкнутого циклу, енергоефективності та відновлюваних джерел енергії.	- збільшення споживання ресурсів, що посилює зміну клімату за рахунок збільшення викидів парникових газів, виробництва відходів та виснаження ресурсів; - популяризація нестійкого способу життя через заохочення надмірного споживання.
<i>ЦУР 17: Партнерство на користь сталого розвитку</i>	
- посилення міжнародного співробітництва шляхом створення платформ для міжнародного обміну ідеями, навичками та культурною спадщиною; - сприяння економічному розвитку та створенню робочих місць, що сприяє залученню інвестицій та активізації співпраці.	- нерівний розподіл благ, що призводить до нерівності між країнами та всередині країн; - комерціалізація культурних цінностей та спадщини, що може підірвати повагу до різноманіття культур та традицій.

Джерело: складено автором на засадах узагальнення [3–14; 22; 23]

наведено результати дослідження наслідків впливу розвитку культурних, креативних індустрій на окремі ЦУР. Симбіоз викликів та породжені ними наслідки, а точні їх оцінка, дозволяють підготуватися до майбутніх змін шляхом розробки заходів, стратегій розвитку креативного сектору економіки.

Вплив розвитку культурних індустрій на стійкість не обмежується розглянутими в таблиці, проте вони найповніше відбивають весь спектр можливих впливів, включаючи як позитивні, і потенційні негативні. У сфері креативних індустрій є безліч можливостей мінімізації негативних і максимізації позитивних впливів на ЦУР, в числі яких:

- розвиток освіти та підвищення обізнаності з питань сталого розвитку, що допоможе працівникам креативних індустрій приймати більш відповідальні рішення;

- інтеграцію принципів стійкості у бізнес-моделі, у тому числі використовуючи бізнес-моделі, які мінімізують споживання ресурсів та відходів;

- розвиток партнерства між креативними індустріями, державою, громадянським суспільством та академічним співтовариством, що сприяє обміну знаннями, досвідом та ресурсами для досягнення ЦУР;

- розробку та впровадження стандартів та нормативів стійкості у креативних індустріях, що допоможе мінімізувати негативні впливи;

- застосування цифрових та інших передових технологій для підвищення ефективності використання ресурсів, зменшення відходів та впливу на навколишнє середовище, підвищення доступності та інклюзивності креативних продуктів та послуг;

- сприяння участі маргіналізованих та вразливих груп у креативних індустріях, що допоможе покращити соціальну інклюзію та рівність, а також збагатить культурну різноманітність;

- створення сприятливого політичного та регуляторного інструментарію, що сприятиме сталому розвитку в креативних індустріях через розробку та реалізацію політики, регуляторних заходів, інструментів стимулювання та програм підтримки.

Використовуючи розглянуті можливості, креативні індустрії сприятимуть досягненню цілей сталого розвитку за допомогою реалізації цілісного та інтегрованого підходу, що враховує всі ЦУР та їх взаємозв'язки.

Висновки. Таким чином в статті вирішено наукову задачу щодо визначення глобальних тенденцій та викликів, відображаючих поляриність впливу культурних, креативних індустрій на сталий розвиток території. Запропоновані результати наукового дослідження дозволили сформулювати низку висновків і пропозицій основні з яких зводяться до такого.

Узагальнення наукових точок зору дозволило встановити, що у сучасній науці відбувається жвава дискусія у теоретико-методичній та прикладній площині на перетині сталого розвитку та креативної економіки, а також те що більшість авторів, вплив креативних індустрій на сталість розглядають винятково у позитивному контексті, що не відображає реальності, оскільки будь-які соціально-економічні процеси відбуваються під впливом безлічі факторів, що породжують негативні прояви. З огляду на що, в статті запропоновано для реалізації потенціалу креативних та культурних індустрій, які значно впливають на сталий розвиток, використовувати цілісно-інтегрований підхід, який враховує взаємозв'язок з цілями сталого розвитку, що дозволяє мінімізувати негативні наслідки. Визначено наслідки асиметричних шоків, що вплинули на розвиток культурних та креативних індустрій. Окреслено напрямки прямого/непрямого позитивного та потенційно негативного впливу розвитку культурних індустрій на досягнення ЦУР.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bochko O., Maletska O., Tsitska N., Kapral O. Paradigm of a Country Competitiveness Under Conditions of Digital Economy. *Review of Economics and Finance*. 2022. № 20 (1). P. 572–580.
2. Boichenko E., Martynovych N., Shevchenko I. Cognitive modeling concepts of sustainable development of society. *Problemy Ekorozwoju*. 2021. № 16 (2). P. 158–165. DOI: <https://doi.org/10.35784/pe.2021.2.16>
3. Creative UK: Statistics. URL: <https://www.wearecreative.uk/champion/statistics/> (дата звернення: 02.04.2023).
4. Fazlagić J., Skikiewicz R. Measuring sustainable development – the creative economy perspective. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*. 2019. № 26 (7). P. 635–645. DOI: <https://doi.org/10.1080/13504509.2019.1651418>
5. Harper G. Sustainable development and the creative economy. *Creative Industries Journal*. 2021. № 14 (2). P. 107–108. DOI: <https://doi.org/10.1080/17510694.2021.1952735>

6. Innocenti N., Lazzarotti L. Do the creative industries support growth and innovation in the wider economy? Industry relatedness and employment growth in Italy. *Industry and Innovation*. 2019. № 26 (10). P. 1152–1173. DOI: <https://doi.org/10.1080/13662716.2018.1561360>
7. Koblianska I., Mishenin Ye., Medvid V., Maistrenko Yu. Sustainable regional development policy formation: role of industrial ecology and logistics. *Entrepreneurship and sustainability issues*. 2018. № 6 (1). P. 329–341. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.1\(20\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.1(20))
8. Kroll C., Warchold A., Pradhan P. Sustainable Development Goals (SDGs): Are we successful in turning trade-offs into synergies? *Palgrave Communications*. 2019. № 5 (140). DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-019-0335-5>
9. Martynovych N., Plutalov S. Current trends of the development of creative industries and their impact on the national economy. *Problems of modern transformations. Series: economics and management*. 2022. № 3. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-3-03-08>
10. Melnykova M., Gradoboieva Ye., Mirzodaieva T., Ragulina N. Complex Modernization of public infrastructure and hospitality as a factor in the sustainable development of the city in Ukraine. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. № 9 (1). P. 183–204. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n1p183>
11. Moyer J., Bohl D. Alternative pathways to human development: Assessing trade-offs and synergies in achieving the Sustainable Development Goals. *Futures*. 2019. № 105. P. 199–210. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.futures.2018.10.007>
12. Nestorenko T., Nestorenko O., Morkūnas M., Volkov A., Baležentis T., Štreimikienė, D. Optimization of Production Decisions Under Resource Constraints and Community Priorities. *Journal of Global Information Management*. 2022. № 30 (12). P. 1–24. DOI: <https://doi.org/10.4018/JGIM.304066>. <https://cutt.ly/BJuAo7U>
13. Polishchuk O., Kulinich T., Martynovych N., Popova Yu. Digitalization and sustainable development: the new covid-19 challenge requires non-standard solutions. *Problemy Ekorozwoju*. 2022. № 17 (2). P. 69–79. DOI: <https://doi.org/10.35784/pe.2022.2.08>
14. Sommerbauer J., Ukrainische Ministerin: «Die Russen wollen unsere Kultur auslöschen». URL: https://www.diepresse.com/6278598/ukrainische-ministerin-die-russen-wollen-unsere-kultur-ausloeschen?ref=ues_a (дата звернення: 22.04.2023).
15. The state of culture and creative industries during the war – research results from the Ukrainian Cultural Fund and the ICIP of Ukraine. URL: [https://ucf.in.ua/storage/docs/30092022/The%20state%20of%20culture%20and%20creative%20industries%20during%20the%20war%20\(1\)_302be11145579484968dafdf6551d1e0f9d53fc8.pdf](https://ucf.in.ua/storage/docs/30092022/The%20state%20of%20culture%20and%20creative%20industries%20during%20the%20war%20(1)_302be11145579484968dafdf6551d1e0f9d53fc8.pdf) (дата звернення: 28.03.2023).
16. UNESCO. Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions. URL: <https://en.unesco.org/creativity/convention> (дата звернення: 26.03.2023).
17. UNESCO. Institute for Statistics, 2009. Measuring the economic contribution of cultural industries: A review and assessment of current methodological approaches. URL: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/measuring-the-economic-contribution-of-cultural-industries-a-review-and-assessment-of-current-methodological-approaches-en_1.pdf (дата звернення: 02.04.2023).
18. UNESCO. Hangzhou Declaration: Placing Culture at the Heart of Sustainable Development Policies. URL: <https://en.unesco.org/events/international-congress-culture-key-sustainable-development> (дата звернення: 26.03.2023).
19. UNHCR. Ukraine Situation. URL: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine> (дата звернення: 29.03.2023).
20. United Nations. Rio Declaration on Environment and Development. United Nations Conference on Environment and Development. URL: <https://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm> (дата звернення: 28.03.2023).
21. United Nations. New Urban Agenda. United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development (Habitat III). URL: <https://habitat3.org/the-new-urban-agenda/> (дата звернення: 28.03.2023).
22. Venkatesh G.A Brief Analysis of SDG 3 – Good Health and Well-being – and its Synergies and Trade-offs with the other Sustainable Development Goals. *Problemy Ekorozwoju*. 2022. № 17 (2). P. 140–147. DOI: <https://doi.org/10.35784/pe.2022.2.15>
23. Перепелюкова О.В. Особливості цифровізації регіональних економічних систем в умовах креативної економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 3(31). С. 80–90.
24. Жаліло Я.А. та ін. Україна після коронакризи – шлях одужання: наук. доп. / за ред. Жаліло Я. А. Київ : НІСД, 2020. 304 с.

REFERENCES

1. Bochko O.Yu., Maletskaya O.I., Tsitska N.E. & Kapral O.R. (2022) “Paradigm of a Country Competitiveness Under Conditions of Digital Economy”. *Review of Economics and Finance*, vol. 20, pp. 572–580.
2. Boichenko E., Martynovych N. & Shevchenko I. (2021) “Cognitive modeling concepts of sustainable development of society”. *Problemy Ekorozwoju*, vol. 16 (2), pp. 158–165. DOI: <https://doi.org/10.35784/pe.2021.2.16>
3. Creative UK “Statistics”. Available at: <https://www.wearecreative.uk/champion/statistics/> (accessed April 2, 2023).
4. Fazlagić J. & Skikiewicz R. (2019) “Measuring sustainable development – the creative economy perspective”. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, vol. 26 (7), pp. 635–645. DOI: <https://doi.org/10.1080/13504509.2019.1651418>
5. Harper G. (2021) “Sustainable development and the creative economy”. *Creative Industries Journal*, vol. 14(2), pp. 107–108. DOI: <https://doi.org/10.1080/17510694.2021.1952735>
6. Innocenti N. & Lazzarotti L. (2019) “Do the creative industries support growth and innovation in the wider economy? Industry relatedness and employment growth in Italy”. *Industry and Innovation*, vol. 26 (10), pp. 1152–1173. DOI: <https://doi.org/10.1080/13662716.2018.1561360>
7. Koblianska I., Mishenin Ye., Medvid V. & Maistrenko Yu. (2018) “Sustainable regional development policy formation: role of industrial ecology and logistics”. *Entrepreneurship and sustainability issues*, vol. 6 (1), pp. 76–80. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.1\(20\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.1(20))
8. Kroll C., Warchold A. & Pradhan P. (2019) “Sustainable Development Goals (SDGs): Are we successful in turning trade-offs into synergies?” *Palgrave Communications*, vol. 5 (140). DOI: <https://doi.org/10.1057/s41599-019-0335-5>
9. Martynovych N., & Plutalov S. (2022). “Current trends of the development of creative industries and their impact on the national economy”. *Problems of modern transformations. Series: economics and management*, vol. 3. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-3-03-08>
10. Melnykova M., Gradoboieva Ye., Mirzodaieva T. & Ragulina N. (2020) “Complex Modernization of public infrastructure and hospitality as a factor in the sustainable development of the city in Ukraine”. *European Journal of Sustainable Development*, vol. 9 (1), pp. 183–204. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n1p183>

11. Moyer J. & Bohl D. (2019) “Alternative pathways to human development: Assessing trade-offs and synergies in achieving the Sustainable Development Goals”. *Futures*, vol. 105, pp. 199–210. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.futures.2018.10.007>
12. Nestorenko T., Nestorenko O., Morkūnas M., Volkov A., Baležentis T. & Štreimikienė D. (2022) “Optimization of Production Decisions Under Resource Constraints and Community Priorities”. *Journal of Global Information Management*, vol. 30 (12), pp. 1–24. DOI: <https://doi.org/10.4018/JGIM.304066>.<https://cutt.ly/BJuAo7U>
13. Polishchuk O., Kulnich T., Martynovych N. & Popova Yu. (2022) “Digitalization and sustainable development: the new covid-19 challenge requires non-standard solutions”. *Problemy Ekorozwoju*, vol. 17 (2), pp. 69–79. DOI: <https://doi.org/10.35784/pe.2022.2.08>
14. Sommerbauer J. Ukrainische Ministerin: “Die Russen wollen unsere Kultur auslöschen”. Available at: https://www.diepresse.com/6278598/ukrainische-ministerin-die-russen-wollen-unsere-kultur-ausloeschen?ref=ues_a (Accessed April 22, 2023).
15. The state of culture and creative industries during the war – research results from the Ukrainian Cultural Fund and the ICIP of Ukraine. Available at: [https://ucf.in.ua/storage/docs/30092022/The%20state%20of%20culture%20and%20creative%20industries%20during%20the%20war%20\(1\)_302be11145579484968dafdf6551d1e0f9d53fc8.pdf](https://ucf.in.ua/storage/docs/30092022/The%20state%20of%20culture%20and%20creative%20industries%20during%20the%20war%20(1)_302be11145579484968dafdf6551d1e0f9d53fc8.pdf) (accessed March 28, 2023).
16. UNESCO. (2005) “Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions”. Available at: <https://en.unesco.org/creativity/convention> (accessed March 26, 2023).
17. UNESCO, Institute for Statistics (2009) “Measuring the economic contribution of cultural industries: A review and assessment of current methodological approaches”. Available at: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/measuring-the-economic-contribution-of-cultural-industries-a-review-and-assessment-of-current-methodological-approaches-en_1.pdf (accessed April 2, 2023).
18. UNESCO (2013). “Hangzhou Declaration: Placing Culture at the Heart of Sustainable Development Policies”. Available at: <https://en.unesco.org/events/international-congress-culture-key-sustainable-development> (accessed March 26, 2023).
19. UNHCR. (2023). “Ukraine Situation”. Available at: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine> (accessed March 29, 2023).
20. United Nations (1992). “Rio Declaration on Environment and Development. United Nations Conference on Environment and Development”. Available at: <https://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm> (Accessed March 28, 2023).
21. United Nations (2016). “New Urban Agenda. United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development (Habitat III)”. Available at: <https://habitat3.org/the-new-urban-agenda/> (Accessed March 28, 2023).
22. Venkatesh G. (2022) “A Brief Analysis of SDG 3 – Good Health and Well-being – and its Synergies and Trade-offs with the other Sustainable Development Goals”. *Problemy Ekorozwoju*, vol. 17 (2), pp. 140–147. DOI: <https://doi.org/10.35784/pe.2022.2.15>
23. Perepeliukova O.V. (2022) “Osoblyvosti tsyfrovizatsii rehionalnykh ekonomichnykh system v umovakh kreatyvnoi ekonomiky” [“Peculiarities of digitization of regional economic systems in the conditions of creative economy”]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 3 (31), pp. 80–90.
24. Zhalilo Ya.A. ta in. (2020) “Ukraina pislia koronakryzy – shliakh oduzhannia”: nauk. dop. [Ukraine after the corona crisis – the path to recovery]. Kyiv: NISD. 304 p.